

**A. Rozszerzona podstawa prawna**

**1) Akty prawa kościelnego**

- a) kan. 827 § 1 Kodeksu Prawa Kanonicznego,
- b) art. 12 ust. 2 Konkordatu między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską,
- c) nr 96 i nr 136 Dyrektorium katechetycznego Kościoła katolickiego w Polsce Konferencji Episkopatu Polski,
- d) § 1 ust. 4 i § 6 ust. 5 Regulaminu zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży Komisji Wychowania Katolickiego KEP,
- e) pkt. 11 i 12 Regulaminu posługi katechetów szkolnych w diecezji siedleckiej II synodu siedleckiego.

**2) Akty prawa oświatowego**

- f) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 grudnia 1992 r. z późniejszymi zmianami w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (por. § 4),
- g) Ustawy Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. znowelizowanej w 2019 r. (por. art. 4 pkt. 24, art. 18 ust. 1-2, art. 47 ust. 1 pkt. 1 i 3),
- h) Ustawy o Systemie Oświaty z dnia 7 września 1991 r., po zmianach z dnia 26 kwietnia 2019 r. (por. art. 12, art. 22 a – 22 d),
- i) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (por. § 2 ust. 3 pkt. 1),
- j) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (por. § 2 ust. 3 pkt. 1),
- k) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. ze zmianą z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej, przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (por. załącznik nr 2),

- l) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (por. załącznik nr 1),
- m) Podstawy Programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce z dnia 08.06.2018 r. (por. wprowadzenie, terminologia),
- n) Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników (por. § 1 ust. 1-2; § 2 ust. 1; § 14 ust. 1).

## **B. Wybrane fragmenty z wyżej przywołanych aktów prawnych**

### **a. Kodeks Prawa Kanonicznego**

Kan. 827

§ 1. Katechizmy oraz inne pisma służące do katechizacji lub ich przekłady wymagają aprobaty ordynariusza miejsca, z zachowaniem przepisu kan. 775 § 2.

Kan. 775

§ 1. Przy zachowaniu przepisów wydanych przez Stolicę Apostolską, zadaniem biskupa diecezjalnego jest wydawanie norm odnośnie do katechezy i troska o dostarczenie odpowiednich pomocy katechetycznych, w razie potrzeby również przygotowanie katechizmu, a także popieranie i koordynacja poczynań katechetycznych.

§ 2. Jeśli się to wyda pożyteczne, Konferencja Episkopatu zatroszczy się o wydanie katechizmów dla własnego terytorium, po uprzedniej aprobacie Stolicy Apostolskiej.

§ 3. Przy Konferencji Episkopatu można powołać urząd katechetyczny, którego głównym zadaniem byłoby świadczenie pomocy poszczególnym diecezjom w sprawach katechezy.

### **b. Konkordat między Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską**

art. 12 ust. 2

Program nauczania religii katolickiej oraz podręczniki opracowuje władza kościelna i podaje je do wiadomości kompetentnej władzy państwowej.

### **c. Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce**

nr 96

W nauczaniu religii w szkole należy korzystać z programów i podręczników zatwierdzonych przez Kościół. Zasady zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii są następujące:

- 1) Programy i podręczniki przewidziane do użytku w całej Polsce zatwierdza przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego. Programy i podręczniki dla jednej diecezji oraz autorskie dla kilku szkół zatwierdza biskup diecezjalny.
- 2) Zatwierdzane będą tylko te programy, do których są opracowane podręczniki dla uczniów oraz poradniki metodyczne dla nauczycieli. W przypadku przedkładania do zatwierdzenia podręczników opracowanych do programu już zatwierdzonego, należy przedstawić zgodę autora programu.
- 3) Warunkami koniecznymi do zatwierdzenia programu nauczania są: zgodność z Podstawą programową katechezy Kościoła w Polsce, poprawność teologiczna, katechetyczna i metodyczna oraz istotnie nowe wartości w stosunku do programów i podręczników już zatwierdzonych. Zatwierdza się programy i podręczniki przynajmniej do jednego etapu edukacyjnego.
- 4) Zatwierdzenie programu nauczania wraz z serią podręczników dokonuje się w dwóch etapach. W etapie I dokonuje się oceny programu oraz wstępnej koncepcji podręczników. W etapie II ocenia się podręcznik na podstawie przedłożonego maszynopisu. Oceny dokonują konsultanci z Komisji Wychowania Katolickiego na podstawie recenzji rzeczoznawców wyznaczonych przez przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego. Program nauczania zostaje wpisany do wykazu programów nauczania religii, o ile został dopuszczony do użytku przez zespół konsultantów, zaś pierwszy podręcznik z planowanej serii otrzymał pozytywne recenzje. Honoraria za ocenę przydatności przedłożonych programów i podręczników ponosi ubiegający się o ich zatwierdzenie.
- 5) Programy i podręczniki przewidziane do użytku w całej Polsce przedstawia do zatwierdzenia Komisji Wychowania Katolickiego biskup diecezjalny lub Wydział Teologiczny wyższej uczelni.
- 6) Biskup diecezjalny może przyjąć w swojej diecezji program ogólnopolski wraz z podręcznikami, a także zatwierdzić program i podręczniki opracowane na potrzeby własnej diecezji. Procedura zatwierdzania programów i podręczników przez biskupa diecezjalnego powinna być zgodna z głównymi zasadami zatwierdzania programów i podręczników ogólnopolskich. Diecezja może skorzystać z zespołu rzeczoznawców przy Komisji Wychowania Katolickiego. Po zatwierdzeniu programu i podręczników należy o tym powiadomić przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego.
- 7) Program nauczania opracowany na zlecenie Konferencji Episkopatu Polski przez zespół ustanowiony dla opracowania programów, zatwierdzony do wszystkich etapów edukacyjnych, jest wpisany na listę programów nauczania. Jest on własnością Konferencji Episkopatu i jako taki jest podstawą do opracowywania podręczników po uzyskaniu zgody Komisji Wychowania Katolickiego.

Komisja Wychowania Katolickiego przygotowuje i prześle do biskupów diecezjalnych szczegółowy regulamin zatwierdzania programów i podręczników.

Programy, plany i pomoce katechetyczne (w danej diecezji) winny być zatwierdzone przez biskupa diecezjalnego. Biskup diecezjalny może ustalić dla poszczególnych etapów edukacyjnych własny, diecezjalny zestaw programów nauczania i podręczników do nauki religii, obejmujący:

- ✓ wszystkie lub wybrane programy i podręczniki o zasięgu ogólnopolskim,
- ✓ programy i podręczniki o zasięgu diecezjalnym.

O stworzeniu takiego zestawu programów i podręczników biskup diecezjalny powiadamia przewodniczącego Komisji Wychowania Katolickiego.

nr 146

Najwyższym organem katechetycznym w Polsce jest Komisja Wychowania Katolickiego. Działa ona w oparciu o statut zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski. Wypełniając zadania nałożone na nią przez Konferencję Episkopatu Polski, inspiruje, koordynuje i nadzoruje działania katechetyczne na szczeblu ogólnopolskim. W szczególności do zadań Komisji Wychowania Katolickiego należy:

[...] zatwierdzanie programów i podręczników katechetycznych [...].

nr 147

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego jest upoważniony do przedkładania władzom oświatowym programów nauczania i podręczników do nauki religii zatwierdzonych do użytku szkolnego. Dlatego na nim też spoczywa obowiązek czuwania nad procedurą zatwierdzania tych materiałów, zgodnie z zasadami zawartymi w niniejszym Dyrektorium i przepisami szczegółowymi ustalonymi przez Komisję Wychowania Katolickiego.

nr 148

Komisja Wychowania Katolickiego i jej przewodniczący w wypełnianiu swoich zadań odnoszących się do działań katechetycznych w skali ogólnopolskiej są wspierani przez Krajowe Centrum Katechetyczne. Centrum podlega bezpośrednio przewodniczącemu Komisji Wychowania Katolickiego. Działa ono w oparciu o regulamin nadany przez Konferencję Episkopatu Polski.

Do zadań własnych Krajowego Centrum Katechetycznego należy:

[...]

- ✓ informowanie o programach, podręcznikach i innych materiałach dydaktycznych przydatnych w katechezie,
- ✓ obsługa procesu zatwierdzania programów nauczania i podręczników do nauki religii na szczeblu ogólnopolskim,
- ✓ prowadzenie rejestru programów nauczania, podręczników do nauki religii na szczeblu ogólnopolskim i w poszczególnych diecezjach [...].

**d. Regulamin zatwierdzania programów nauczania i podręczników w szkolnym nauczaniu religii dzieci i młodzieży uchwalonego przez Komisję Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski w dniu 20 IX 2001 r.**

§ 1

1. W nauczaniu religii w szkole należy korzystać z programów i podręczników zaaprobowanych przez Kościół.
2. Zatwierdzona przez Konferencję Episkopatu Polski Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce stanowi podstawowy dokument, z którym winny być zgodne zarówno programy nauczania religii, jak i podręczniki katechetyczne.
3. Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego zatwierdza programy nauczania religii, podręczniki, poradniki metodyczne, a także inne pomoce dydaktyczne przeznaczone do użytku szkolnego na lekcjach religii na terenie całej Polski, z zachowaniem przepisów § 6 ust. 5.
4. Biskup diecezjalny zatwierdza programy nauczania religii, podręczniki, poradniki metodyczne, a także inne pomoce dydaktyczne przeznaczone do użytku szkolnego na lekcjach religii na terenie diecezji oraz dla części diecezji (np. miejscowości lub szkoły).

§ 6 ust. 5

Biskup diecezjalny może ustalić dla poszczególnych etapów edukacyjnych diecezjalny zestaw programów nauczania i podręczników do nauki religii obejmujący: wszystkie lub wybrane programy i podręczniki o charakterze ogólnopolskim, programy i podręczniki o charakterze diecezjalnym.

**e. Regulamin posługi katechetów szkolnych w diecezji siedleckiej II synodu siedleckiego**

pkt. 11

Program nauczania religii oraz podręczniki opracowuje władza kościelna i podaje do wiadomości kompetentnej władzy państwowej. Katecheci mają obowiązek realizowania podstawy programowej i programów katechezy oraz korzystania z podręczników i innych środków dydaktycznych dopuszczonych do nauki religii przez Komisję Wychowania Katolickiego KEP i przyjętych przez Biskupa Siedleckiego (por. Dekret Biskupa Siedleckiego z dnia 31.03.2014 r. o nowych programach i podręcznikach w Diecezji Siedleckiej).

pkt. 12

Biskup Siedlecki może zatwierdzić każdy inny program i podręczniki na potrzeby własnej Diecezji (por. Konkordat art. 12 ust. 2; Rozporządzenie MEN z dnia 14.04.1992 r. § 4; DKKKwP 96).

**f. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach**

§ 4

Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii.

**g. Ustawa Prawo Oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r.**

art. 4

Ilekcję w dalszych przepisach jest mowa bez bliższego określenia o:

[...]

24) podstawie programowej wychowania przedszkolnego lub podstawie programowej kształcenia ogólnego - należy przez to rozumieć obowiązkowe zestawy celów kształcenia i treści nauczania, w tym umiejętności, opisane w formie ogólnych i szczegółowych wymagań dotyczących wiedzy i umiejętności, które powinien posiadać uczeń po zakończeniu określonego etapu edukacyjnego, oraz zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły, uwzględniane odpowiednio w programach wychowania przedszkolnego, programach nauczania i podczas realizacji zajęć z wychowawcą oraz umożliwiające ustalenie kryteriów ocen szkolnych i wymagań egzaminacyjnych, a także warunki i sposób realizacji tych podstaw programowych.

[...]

art. 18

1. Szkoły publiczne i niepubliczne dzielą się na następujące typy:

- 1) ośmioletnią szkołę podstawową;
- 2) szkoły ponadpodstawowe:
  - a) czteroletnie liceum ogólnokształcące,
  - b) pięcioletnie technikum,
  - c) trzyletnią branżową szkołę I stopnia,
  - d) trzyletnią szkołę specjalną przysposabiającą do pracy,
  - e) dwuletnią branżową szkołę II stopnia,
  - f) szkołę policealną dla osób posiadających wykształcenie średnie lub wykształcenie średnie branżowe, o okresie nauczania nie dłuższym niż 2,5 roku.

2. Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy, o której mowa w ust. 1 pkt 2 lit. d, jest szkołą specjalną przeznaczoną wyłącznie dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

2 a. W szkole podstawowej, liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole I stopnia, szkole specjalnej przysposabiającej do pracy oraz w szkołach artystycznych kształcenie odbywa się w formie dziennej, a w branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej - kształcenie może odbywać się w formie dziennej, stacjonarnej lub zaocznej.

2 b. W szkole dla dorosłych kształcenie odbywa się w formie stacjonarnej lub zaocznej.

[...]

art. 47

1. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określi, w drodze rozporządzenia:

1) podstawę programową:

a) wychowania przedszkolnego,

b) kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym,

c) kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego,

d) kształcenia ogólnego dla technikum,

e) kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia,

f) kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy,

g) kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia,

h) kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej

- uwzględniając w szczególności zestawy celów kształcenia i treści nauczania, umiejętności uczniów, a także zadania wychowawczo-profilaktyczne szkoły, odpowiednio do poszczególnych etapów edukacyjnych i typów szkół;

2) (uchylony)

3) ramowe plany nauczania dla poszczególnych typów szkół, w tym:

a) tygodniowy, a w przypadku szkół prowadzących zajęcia w formie zaocznej - semestralny, wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych, z wyjątkiem wymiaru godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego w branżowej szkole II stopnia,

b) minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych,

c) minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,

d) maksymalny tygodniowy wymiar i przeznaczenie godzin, które organ prowadzący może dodatkowo przyznać w roku szkolnym na realizację zajęć edukacyjnych, w szczególności dodatkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z języka migowego, lub na zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych,

e) przeznaczenie godzin stanowiących różnicę między sumą godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia zawodowego a minimalną liczbą godzin kształcenia zawodowego dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie określoną w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, w szczególności na przygotowanie uczniów do uzyskania dodatkowych umiejętności zawodowych, kwalifikacji rynkowej funkcjonującej w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji lub dodatkowych uprawnień zawodowych,

f) tygodniowy, a w przypadku szkół prowadzących zajęcia w formie zaocznej -

semestralny, wymiar i przeznaczenie godzin do dyspozycji dyrektora szkoły,  
g) warunki i sposób realizacji zajęć edukacyjnych  
- uwzględniając zakres celów kształcenia i treści nauczania określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego lub podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego, potrzebę dostosowania oferty edukacyjnej szkół do potrzeb i zainteresowań uczniów oraz potrzeb rynku pracy, a także realizację zajęć edukacyjnych, o których mowa w art. 109 ust. 2, oraz możliwość przygotowania uczniów do uzyskania umiejętności przydatnych do wykonywania określonego zawodu. [...]

#### **h. Ustawa o Systemie Oświaty z dnia 7 września 1991 r.**

art. 12

1. Publiczne przedszkola i szkoły podstawowe organizują naukę religii na życzenie rodziców, publiczne szkoły ponadpodstawowe na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki religii decydują uczniowie.

2. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego i Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz innych kościołów i związków wyznaniowych określa, w drodze rozporządzenia, warunki i sposób wykonywania przez szkoły zadań, o których mowa w ust. 1.

art. 22 a.

1. Nauczyciel lub zespół nauczycieli przedstawia dyrektorowi przedszkola lub szkoły program wychowania przedszkolnego lub program nauczania do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego na dany etap edukacyjny.

2. W przypadku innej formy wychowania przedszkolnego nauczyciel lub zespół nauczycieli przedstawia dyrektorowi przedszkola lub szkoły podstawowej program wychowania przedszkolnego. [...]

5. Program wychowania przedszkolnego i programy nauczania, o których mowa w ust. 1 i 3, powinny być dostosowane do potrzeb i możliwości uczniów, dla których są przeznaczone.

[...]

art. 22 aa.

1. Nauczyciel może zdecydować o realizacji programu nauczania:

1) z zastosowaniem podręcznika, materiału edukacyjnego lub materiału ćwiczeniowego lub

2) bez zastosowania podręcznika lub materiałów, o których mowa w pkt 1.

2. Program nauczania może być realizowany również z wykorzystaniem w szczególności urządzeń, sprzętu lub oprogramowania, przydatnych do realizacji tego programu, z uwzględnieniem potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych uczniów.



art. 22 ab.

1. Zespół nauczycieli prowadzących nauczanie w klasach I-III szkoły podstawowej oraz zespół nauczycieli prowadzących nauczanie danych zajęć edukacyjnych w klasach IV-VIII szkoły podstawowej i szkole ponadpodstawowej przedstawiają dyrektorowi szkoły propozycję:

1) jednego podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej oraz jednego podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, lub materiału edukacyjnego, dla uczniów danej klasy - w przypadku klas I-III szkoły podstawowej;

2) jednego podręcznika do danych zajęć edukacyjnych lub materiału edukacyjnego do danych zajęć edukacyjnych, dla uczniów danej klasy - w przypadku klas IV-VIII szkoły podstawowej i szkoły ponadpodstawowej;

3) materiałów ćwiczeniowych.

[...]

6. Dyrektor szkoły corocznie podaje do publicznej wiadomości zestaw podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz materiały ćwiczeniowe obowiązujące w danym roku szkolnym.

[...]

art. 22 aj.

1. W bibliotece szkolnej są gromadzone podręczniki, materiały edukacyjne, materiały ćwiczeniowe i inne materiały biblioteczne.

2. Czynności związane z zakupem do biblioteki szkolnej podręczników, materiałów edukacyjnych, materiałów ćwiczeniowych i innych materiałów bibliotecznych oraz czynności związane z gospodarowaniem tymi podręcznikami i materiałami wykonuje dyrektor szkoły.

art. 22 ao.

1. Podręcznik może mieć postać papierową lub elektroniczną.

2. Podręcznik może być wydawany w częściach, jeżeli jest to uzasadnione ze względu na funkcjonalność używania podręcznika.

3. Podręcznik może być dopuszczony do użytku szkolnego, jeżeli:

1) w przypadku podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej oraz podręcznika do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, w klasach I-III szkoły podstawowej - zawiera usystematyzowaną prezentację treści nauczania z zakresu odpowiednio edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej albo danego języka obcego nowożytnego, ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;

2) w przypadku podręcznika do danych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego w klasach IV-VIII szkoły podstawowej i szkole ponadpodstawowej - zawiera usystematyzowaną prezentację treści nauczania z zakresu danych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym, ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;

- 3) (uchylony)
- 4) nie zawiera:
  - a) pytań, poleceń, zadań i ćwiczeń wymagających uzupełniania w podręczniku - w przypadku podręcznika w postaci papierowej,
  - b) odwołań i poleceń wymagających korzystania z opracowanych przez określonego wydawcę dodatkowych materiałów dydaktycznych przeznaczonych dla ucznia;
- 5) nie zawiera materiałów i treści o charakterze reklamowym;
- 6) w przypadku podręcznika w postaci elektronicznej - jest opracowany w sposób pozwalający na zastosowanie rozwiązań umożliwiających odczyt przez uczniów z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- 6 a) w przypadku podręcznika w postaci papierowej - jest opracowany w postaci papierowej i ponadto jego cyfrowe odzwierciedlenie jest zamieszczone na informatycznym nośniku danych lub w Internecie;
- 7) spełnia szczegółowe warunki określone w przepisach wydanych na podstawie art. 22 aw.

art. 22 ap.

Podręczniki dopuszczone do użytku szkolnego są wpisywane do wykazu, który jest podawany do publicznej wiadomości na stronie internetowej urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

art. 22 d.

1. Zakazane jest:

- 1) oferowanie, obiecywanie lub udzielanie szkołom lub nauczycielom jakichkolwiek korzyści w sposób pośredni lub bezpośredni w zamian za dokonanie wyboru określonych podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych;
- 2) oferowanie sprzedaży podręcznika wyłącznie z innym podręcznikiem lub dodatkowymi materiałami dydaktycznymi przeznaczonymi dla ucznia.

2. Działania, o których mowa w ust. 1, stanowią czyny nieuczciwej konkurencji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1010).

#### **i. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół**

§ 2

3. Ramowy plan nauczania obejmuje również:

- 1) zajęcia religii lub etyki, realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, 1954, 1985 i 2169 oraz z 2017 r. poz. 60), zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”;

**j. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół**

§ 2

3. Ramowy plan nauczania obejmuje również:

1) zajęcia religii lub etyki, realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2018 r. poz. 1457, 1560, 1669 i 2245), zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”;

**k. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. ze zmianą z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej, przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej**

Załącznik nr 2 (Dziennik Ustaw z dnia 24.02.2017 r. poz. 356 s. 11, 15-16)

s. 11

Kształcenie w szkole podstawowej trwa osiem lat i jest podzielone na dwa etapy edukacyjne:

- 1) I etap edukacyjny obejmujący klasy I –III szkoły podstawowej – edukacja wczesnoszkolna;
- 2) II etap edukacyjny obejmujący klasy IV – VIII szkoły podstawowej.

s. 15-16

W szkole podstawowej na I etapie edukacyjnym, obejmującym klasy I – III – edukacja wczesnoszkolna, edukacja realizowana jest w formie kształcenia zintegrowanego. Na II etapie edukacyjnym, obejmującym klasy IV – VIII, realizowane są następujące przedmioty:

- 1) język polski;
- 2) język obcy nowożytny;
- 3) drugi język obcy nowożytny;
- 4) muzyka;
- 5) plastyka;
- 6) historia;
- 7) wiedza o społeczeństwie;
- 8) przyroda;
- 9) geografia;
- 10) biologia;
- 11) chemia;
- 12) fizyka;
- 13) matematyka;
- 14) informatyka;

- 15) technika;
- 16) wychowanie fizyczne;
- 17) edukacja dla bezpieczeństwa;
- 18) wychowanie do życia w rodzinie 2) ;
- 19) etyka;
- 20) język mniejszości narodowej lub etnicznej 3) ;
- 21) język regionalny – język kaszubski 3).

**l. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia**

Załącznik nr 1 (Dziennik Ustaw z dnia 02.03.2018 r. poz. 467 s. 6-7)

W czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum są realizowane następujące przedmioty:

- 1) język polski;
- 2) język obcy nowożytny;
- 3) filozofia;
- 4) język łaciński i kultura antyczna;
- 5) muzyka;
- 6) historia muzyki;
- 7) plastyka;
- 8) historia sztuki;
- 9) historia;
- 10) wiedza o społeczeństwie;
- 11) geografia;
- 12) podstawy przedsiębiorczości;
- 13) biologia;
- 14) chemia;
- 15) fizyka;
- 16) matematyka;
- 17) informatyka;
- 18) wychowanie fizyczne;
- 19) edukacja dla bezpieczeństwa;
- 20) wychowanie do życia w rodzinie 2) ;
- 21) etyka;
- 22) język mniejszości narodowej lub etnicznej 3) ;
- 23) język regionalny – język kaszubski 3).

**m. Podstawa Programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce z dnia 08.06.2018 r.**

**Adresatami** Podstawy programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce są przede wszystkim twórcy programów nauczania religii. Ze względu na specyficzne potrzeby ewangelizacyjne środowisk, w jakich wychowują się dzieci i młodzi ludzie,

potrzebne jest opracowanie różnorodnych programów i podręczników katechetycznych.

**Celem** *Podstawy programowej katechezy* jest stworzenie ram, które umożliwiłyby tę różnorodność przy jednoczesnym zachowaniu pewnej jednolitości katechetycznej na terenie całego kraju. Warte podkreślenia jest również założenie dokumentu, polegające na zapewnieniu integralności treści religijnych na poziomie szkoły podstawowej, a następnie ponadpodstawowej.

**Zadaniem programów** będzie zatem skonkretyzowanie założeń przyjętych w niniejszej *Podstawie* po to, aby katecheza

- ✓ wprowadzała w życie religijne (przedszkole),
- ✓ kierowała inicjacją w sakramenty pokuty i pojednania oraz Eucharystii (kl. I-IV szkoły podstawowej),
- ✓ pogłębiała przyłgnięcie do Chrystusa przez proces mistagogii (kl. V-VIII szkoły podstawowej),
- ✓ budowała tożsamość chrześcijańską, umożliwiającą dawanie świadectwa życia chrześcijańskiego (szkoły ponadpodstawowe).

Te same zadania oraz oczekiwania wiążą się z prowadzeniem katechezy osób znajdujących się w szczególnych sytuacjach, związanych z niepełnosprawnością.

*Podstawa programowa katechezy* jest adresowana jednak nie tylko do twórców programów i podręczników. Jej **odbiorcami winni stać się także katecheci**. Dokument ten bowiem określa, jakie wymagania można i należy postawić przed uczniem uczęszczającym na szkolne lekcje religii, i jakie działania w związku z tym winien podjąć katecheta. Zaprezentowana tu charakterystyka psychologiczna dzieci i młodzieży oraz opis zalecanych warunków i sposobu realizacji stanowią dla katechety drogowskaz, jak formować religijnie katechizowanych, a jednocześnie mają mu dać konkretne narzędzie, przydatne we włączeniu lekcji religii w system wychowawczy szkoły. Z kolei synteza odnosząca się do korelacji edukacji szkolnej i nauczania religii daje katechetom wiedzę o wymaganiach nauczycieli innych przedmiotów oraz stanowi praktyczny przewodnik dla podejmowania działań mających na celu dialog interdyscyplinarny pomiędzy wiarą i różnymi dyscyplinami wiedzy (DOK 73).

*Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce*, odnosząc się do poszczególnych etapów edukacji szkolnej, **zawiera:**

- ✓ charakterystykę psychologiczną dzieci i młodzieży na danym etapie edukacji;
- ✓ Podstawę programową nauczania religii (w przedszkolu lub szkole), obejmującą cele katechetyczne – wymagania ogólne, treści oraz wymagania szczegółowe i postawy, następnie zalecane warunki i sposób realizacji;
- ✓ syntezę treści – wymagań szczegółowych innych przedmiotów szkolnych, służących korelacji nauczania religii z edukacją szkolną;
- ✓ propozycje współpracy środowisk katechetycznych (rodziny i parafii).

W *Podstawie programowej katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* posłużono się **terminologią** respektującą zarówno

- ✓ standardy szkolne,

- ✓ wskazania Kościoła powszechnego dotyczące katechezy,
- ✓ jak też polską tradycję katechetyczną.

*Dyrektorium ogólne o katechizacji* określa nadrzędny cel katechezy (prowadzenie do wiary dojrzałej - DOK 80), który jest realizowany przez **zadania katechezy** (DOK 85-86; PDK 24-30). Dokumenty szkolne posługują się pojęciami sformułowanymi w języku wymagań, wynikającym z przyjętych w polskim systemie oświatowym tzw.  *europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie*. Oznacza to, że wiadomości i umiejętności, które uczeń nabywa na każdym etapie edukacyjnym, przedstawione są jako efekty kształcenia. Ze względu na to, że nauczanie religii jest procesem katechetycznym, realizującym wskazania Kościoła, a jednocześnie uwzględniającym kontekst szkolny (DOK 73; PDK 82), *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* wprowadza pojęcie **celów katechetycznych** równoznacznych z wymaganiami ogólnymi. Określają one ogólnie sformułowane efekty kształcenia religijnego, które należy osiągnąć w ramach nauczania religii na danym etapie edukacyjnym.

Celom katechetycznym - wymaganiom ogólnym odpowiadają treści oraz wymagania szczegółowe. Tworzą one **katalog wiadomości oraz oczekiwanych umiejętności**, jakie uczeń winien przyswoić na danym etapie edukacyjnym. Powiązanie wiadomości z umiejętnościami ma uchronić przed popadnięciem w encyklopedyzm, polegający na przedstawieniu dużej ilości informacji słabo ze sobą powiązanych i nie odnoszących się do świadomości i sprawności ucznia.

Z kolei **postawy** ukazują, w jaki sposób treści i wymagania szczegółowe winny oddziaływać na zachowania katechizowanych. Należy z całą mocą zaznaczyć, że postawy nie podlegają ocenie szkolnej. Treści, wymagania szczegółowe oraz pożądane postawy prezentowane są w *Podstawie programowej katechezy* w wersji tabelarycznej, by wskazać ich ścisły związek z zadaniami katechezy.

**Korelacja nauczania religii z edukacją szkolną** ma uwzględniać te treści przedmiotów nauczania, które są istotne z punktu widzenia celów katechetycznych nauczania religii. W związku z tym *Podstawa programowa katechezy Kościoła katolickiego w Polsce* zawiera syntezę analogicznego dokumentu prawa szkolnego. Przyjmuje sformułowania zrozumiałe dla tych programistów oświatowych, którzy z pozycji innych przedmiotów szkolnych chcieliby zaproponować nauczaniu religii integrowanie treści. Jednocześnie należy pamiętać, że korelacja nauczania religii z całością edukacji szkolnej oznacza, w zależności od konkretnego kontekstu szkolnego, nie tylko podejmowanie funkcji integrującej, ale niekiedy uzupełniającej lub polemicznej (PDK 83).

Zgodnie ze wskazaniami zawartymi w *Dyrektorium ogólnym o katechizacji*, należy zwrócić uwagę zwłaszcza na następujące zagadnienia:

- ✓ początek świata i sens historii;
- ✓ fundament wartości etycznych;
- ✓ funkcja religii w kulturze;
- ✓ przeznaczenie człowieka;

✓ relacja ze środowiskiem naturalnym (DOK 73).

Stosowanie korelacji nauczania religii z edukacją szkolną jest potrzebne zarówno

✓ ze względów katechetycznych (łączenie doświadczenia życia z wiarą chrześcijańską),

✓ dydaktycznych (łatwiejsze przyswojenie tych samych treści, które omawia się w różnych aspektach na poszczególnych lekcjach),

✓ jak i wychowawczych (ukazanie uczniom jedności prawdy oraz szacunku do niej).

**Formacja** to proces wychowywania doceniający istniejącą w człowieku sferę duchową. Proces ten charakteryzuje dostarczanie wewnętrznych impulsów do zgodnego współdziałania oraz wzajemnego oddziaływania na siebie człowieka i środowiska społecznego, poprzez uświadamianie uczniowi osobistego potencjału w postaci posiadanych przez niego mocnych i słabych stron. Tak rozumiana formacja zakłada pobudzanie potrzeby nieustannego rozwoju.

**Edukacja religijna** to ogół oddziaływań służących formowaniu zdolności życiowych człowieka w wymiarze religijnym. Zmierza ona do tego, by człowiek stawał się istotą bardziej dojrzałą i świadomie się realizującą, zdomowioną w danej kulturze, zdolną do twórczej krytyki i refleksyjnej afirmacji otaczającej go rzeczywistości. Edukacja religijna jest ukierunkowana na rozwój świadomości i kompetencji osoby oraz jej obecności w świecie. Ma za zadanie doprowadzić osobę do samodzielnego i rozumnego interpretowania ludzkiej egzystencji oraz udzielać jej pomocy w zrozumieniu siebie i świata w kontekście treści wyznawanej religii.

## **n. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczenia do użytku szkolnego podręczników**

### § 1

1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe warunki, jakie muszą spełniać podręczniki dopuszczane do użytku szkolnego;
- 2) rodzaj zajęć edukacyjnych, do których nie dopuszcza się podręczników do użytku szkolnego, z uwagi na specyfikę tych zajęć edukacyjnych;
- 3) szczegółowe warunki i tryb dopuszczania podręczników do użytku szkolnego;
- 4) dokumenty, jakie należy dołączyć do wniosku o wpis na listę rzeczoznawców;
- 5) wysokość opłat wnoszonych w postępowaniu o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego;
- 6) tryb wnoszenia i zwrotu opłat w postępowaniu o dopuszczenie podręcznika do użytku szkolnego.

2. Rozporządzenie dotyczy dopuszczania do użytku szkolnego podręczników do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej, podręczników do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego oraz podręczników do zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, w tym podręczników przeznaczonych do kształcenia specjalnego, uwzględniających

podstawę programową kształcenia ogólnego określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. b - h ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 1148, 1078, 1287, 1680, 1681 i 1818), zwanej dalej „ustawą – Prawo oświatowe”.

## § 2

1. Podręcznik do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej oraz podręcznik do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, w klasach I – III szkoły podstawowej, podręcznik do danych zajęć edukacyjnych w klasach IV – VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej, w tym podręcznik przeznaczony do kształcenia specjalnego oraz podręcznik dla mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub społeczności posługującej się językiem regionalnym:

1) jest poprawny pod względem merytorycznym, dydaktycznym, wychowawczym i językowym, w szczególności:

a) uwzględnia aktualny stan wiedzy naukowej, w tym metodycznej,

b) jest przystosowany do danego poziomu kształcenia, zwłaszcza pod względem stopnia trudności, formy przekazu, właściwego doboru pojęć, nazw, terminów i sposobu ich wyjaśniania,

c) zawiera materiał rzeczowy i materiał ilustracyjny odpowiedni do przedstawianych treści nauczania,

d) ma logiczną konstrukcję;

2) zawiera zakres materiału rzeczowego i materiału ilustracyjnego odpowiedni do liczby godzin przewidzianych na dane zajęcia edukacyjne w ramowym planie nauczania dla danego typu szkoły;

3) zawiera propozycje działań edukacyjnych aktywizujących i motywujących uczniów;

4) umożliwia uczniom ze zróżnicowanymi możliwościami nabycie umiejętności ustalonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego;

5) określa zakres kształcenia: podstawowy lub rozszerzony – w przypadku szkoły ponadpodstawowej;

6) zawiera treści zgodne z przepisami prawa, w tym ratyfikowanymi umowami międzynarodowymi;

7) ma przejrzystą szatę graficzną;

8) nie zawiera opisu egzaminu ósmoklasisty i egzaminu maturalnego oraz zadań egzaminacyjnych wykorzystanych w arkuszach egzaminacyjnych;

9) w przypadku pytań, poleceń, zadań i ćwiczeń zawartych w podręczniku w postaci papierowej, wymagających udzielenia przez ucznia pisemnej odpowiedzi – zawiera informację, że odpowiedzi nie należy umieszczać w podręczniku; miejsca w zadaniach i ćwiczeniach, które powinny być wypełnione przez ucznia, są zaciemnione i przedstawione w sposób uniemożliwiający uczniowi wpisanie odpowiedzi.

## § 14

1. Wydawca podręcznika dopuszczonego do użytku szkolnego zamieszcza w podręczniku adnotację o dopuszczeniu podręcznika do użytku szkolnego. Adnotacja określa rok dopuszczenia podręcznika do użytku szkolnego, imiona i nazwiska



rzeczoznawców, którzy wydali pozytywne opinie o podręczniku, etap edukacyjny, typ szkoły oraz rodzaj zajęć edukacyjnych (w tym zakres kształcenia: podstawowy lub rozszerzony), a w przypadku:

1) [...]

2) podręcznika przeznaczonego do kształcenia specjalnego - rodzaj niepełnosprawności uczniów, dla których podręcznik jest przeznaczony.